

PANEVĖŽIO 5-OS GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Panevėžio 5-os gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio miesto bendrojo ugdymo mokyklose tvarkos aprašu, patvirtintu 2017 m. birželio 20 d. Panevėžio miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-602 (4.1E).

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Panevėžio 5-oje gimnazijoje tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato gimnazijos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugiai nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkai kurti.

2. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklaunami ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocijomis mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – gimnazijos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į (si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai gimnazijai taikomos prevencijos priemonės nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar / ir programos, teikiama švietimo pagalba.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, amžiaus, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir / ar užgauliojant) ir / ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.1.1. žodinės patyčios: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.1.2. fizinės patyčios: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.1.3. socialinės patyčios: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

5.1.4. patyčios kibernetinėje erdvėje: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

5.3. **Besityčiojantysis** – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir / ar prisidedantis prie jų.

5.4. **Patyčias patiriantis suaugusysis** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

5.5. **Patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias.

5.6. **Prevencinė veikla** – planingų ir sistemingų priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

5.7. **Patyčių intervencija** – gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų (toliau – gimnazijos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

5.8. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui ir valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

5.9. **Socialinės ir emocinės kompetencijos** – mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

6. Saugios aplinkos gimnazijoje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: gimnazijos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus gimnazijos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) į(si)traukimą.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

8. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

9. Gimnazijos vadovas atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašo parengimą ir įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio gimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi gimnazijos vaiko gerovės komisija.

10. Gimnazija puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų gimnazijos darbuotojų elgesys ir veikla.

11. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja gimnazijos Vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kasmet:

11.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

11.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

11.3. remdamiesi apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą (1 priedas);

11.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko gerovės komisijos posėdyje;

11.5. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

11.6. teikia siūlymus gimnazijos vadovui dėl gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo tobulinimo;

11.7. atlieka kitus gimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

12. Klasės vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klaseje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Visais įtariamų ir realių patyčių atvejais kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

10.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

10.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, gimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

10.3. esant pagalbos mokinio sveikatai ir gyvybei būtinybei kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (sveikatos priežiūros specialistą, tėvus, šalia esančius gimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

10.4. išsiaiškina, iš kokios klasės yra patyręs (-ę) patyčias ir besityčiojantis (-ys) mokinys (-iai) bei patyčių stebėtojai);

10.5. informuoja klasės vadovą ar kuratorių apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias.

11. Klasės vadovas, administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas informuoja mokinių tėvus įtaręs ir/ar pastebėjęs elektronines patyčias.

12. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

12.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių atvejis. Prašo mokinius (besityčiojantį (-čius), patyrusį (-ius) patyčias bei patyčių stebėtoją (-jus)) parašyti pasiaiškinimus. Pasiaiškinimą saugo klasės vadovas.

12.2. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

12.3. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną, bendradarbiauja su psichologu ir/ar socialiniu pedagogu, tėvais.

12.4. nesiliaujant patyčioms užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas); ją perduoda Vaiko gerovės komisijos pirmininkui.

13. Vaiko gerovės komisijos pirmininkas nurodo socialiniam pedagogui ir/ ar psichologui spręsti patyčių situaciją.

14. Socialinis pedagogas ir/ ar psichologas:

14.1. įvertina turimą informaciją (pagal pranešimą).

14.2. numato veiksmų planą ir jį įgyvendina.

14.3. Nesiliaujant patyčioms, pagalbos specialistai kreipiasi į VGK pirmininką, kuris įvertinęs turimą informaciją sukviečia VGK posėdį.

15. Gimnazijos Vaiko gerovės komisija:

15.1. įvertinusi turimą informaciją (pagal pranešimą) numato veiksmų planą ir jį įgyvendina;

15.2. supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

15.3. informuoja gimnazijos vadovą apie esamą situaciją.

16. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, asmuo, pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias privalo informuoti gimnazijos vadovą, kuris imasi gimnazijos tvarkos apraše ar kituose mokyklos dokumentuose numatytų veiksmų.

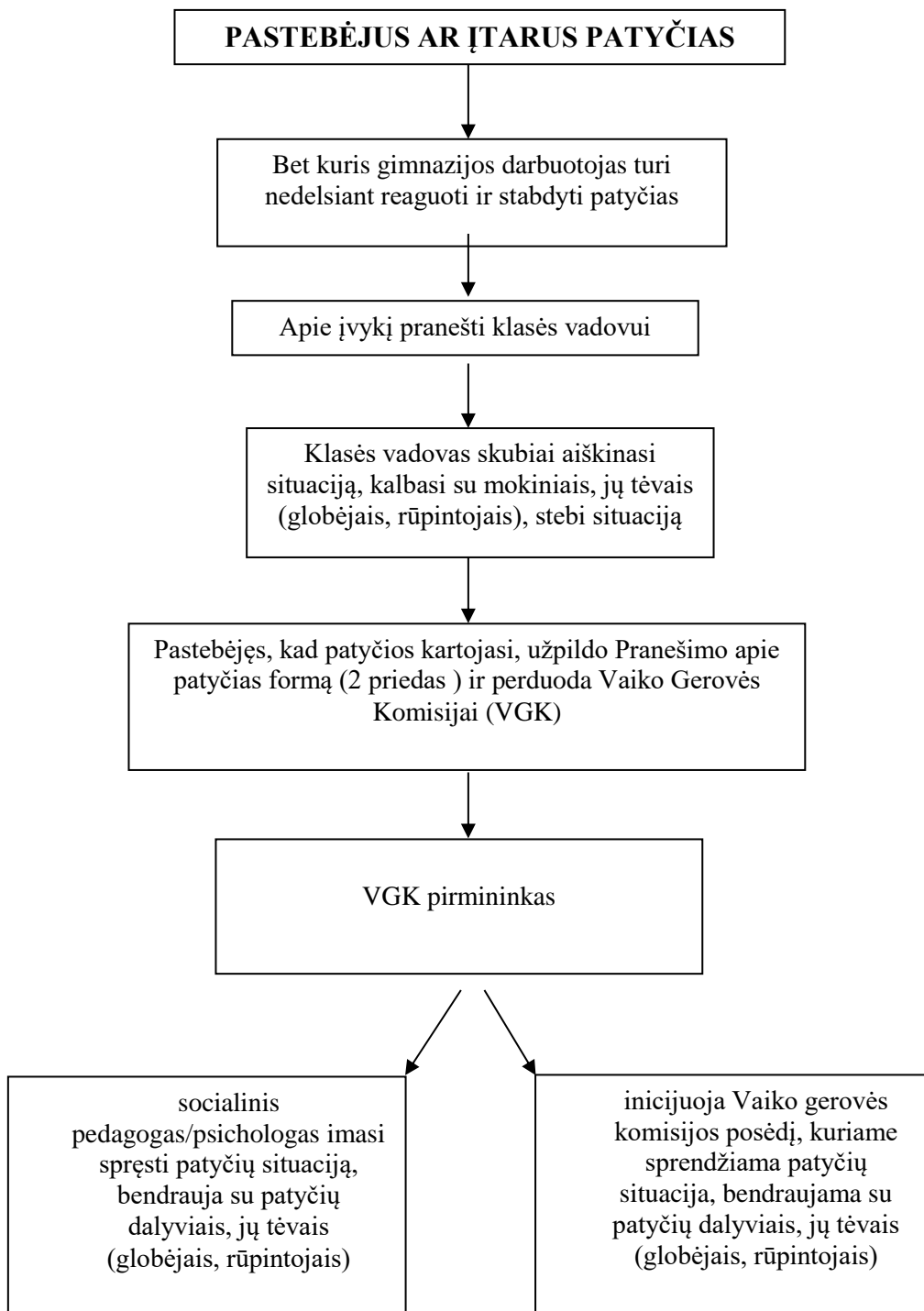
17. Gimnazijos vadovas, sužinojęs apie gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias arba gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsdamas imtis priemonių, numatytų gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos apraše.

18. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

**PANEVĖŽIO 5-OS GIMNAZIJS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

PANEVĖŽIO 5-OJI GIMNAZIJA
PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____
Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐	Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);
☐	Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____ .
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio patyčias</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko/-ų, <u>stebėjusio(-ų) patyčias</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Gimnazijos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų planas po įvykio su:

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais (globėjais, rūpintojais):	
Kitais progimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	